

## Trò Chơi Dân Gian - Một Nét Văn Hóa Làng Quê

--- Thu Phương ---

Hình thành và phát triển một cách tự nhiên trong đời sống sinh hoạt hằng ngày của làng quê Việt Nam, trò chơi dân gian mang đậm nét văn hóa dân tộc. "Rồng rắn lên mây", "bịt mắt bắt dê", hay chơi ô ăn quan, cổ chuyền, trò chơi trận giả, trốn tìm, chơi bi,... đều là những trò chơi giải trí lành mạnh. Ngày nay, dù đã có những trò chơi và đồ chơi hiện đại ta vẫn thấy trên sân trường làng, gốc đa, sân đình hay trên mặt đê, lũ trẻ làng vẫn say mê chơi những trò chơi thuở nào.

Dưới bóng mát của những lũy tre, ở những góc sân đình, một đứa trẻ xòe tay ra để những đứa khác chỉ tay vào và đọc to: "Chi chi chành chành, cái đánh thối lửa, con ngựa chết trương... ". Rồi bỗng tất cả đều giật mình rút nhanh tay lại khi nghe "ù à, ừ ập". Những tiếng cười trẻ thơ giòn tan vỡ òa, phá tan bầu không khí vốn tĩnh lặng, êm đềm sau những rặng tre của làng quê Việt Nam.

Trò chơi dân gian chẳng biết có tự bao đời, sinh ra trong dân gian và tồn tại cùng thời gian, gắn với đời sống dân dã nơi thôn xóm. Những trò chơi dân gian đơn giản, dễ chơi mà có sức hấp dẫn lạ kỳ. Đôi khi chỉ là những viên sỏi nhặt ở đường làng mấy đứa trẻ quên cả ăn lê la, "chơi ô ăn quan", mấy que tre nhờ ông bà, cha mẹ vót chuốt nhẵn nhụi cho trẻ chơi "cổ chuyền". Viên gạch non vẽ ô tròn, ô vuông để nhảy lò cò, vừa nhảy vừa điều khiển mảnh ngói hay mảnh sành vỡ sao cho đi đúng đường, đúng hướng... Những buổi thả trâu giữa đồng hoặc triền đê, ven đồi... bọn trẻ túm năm, tùm ba không phân biệt con trai hay con gái chơi trò trận giả, trốn tìm, chơi bi, đánh đáo...

Trò chơi dân gian gắn với đời sống sinh hoạt và sản xuất của người nông dân. Những thú vui lành mạnh không chỉ là phương tiện thư giãn, giải trí bổ ích sau những lúc lao động mệt nhọc mà còn rèn luyện sức khỏe, tạo phản ứng nhanh nhạy, khéo léo trong mỗi con người. Những đêm trăng sáng ông bà, cha mẹ quây quần bên ấm trà xem con trẻ túm áo nhau "rồng rắn lên mây". Tất cả cũng hồi hộp, chờ đợi kẻ bị bắt khi chơi trò "trốn tìm" hay "bịt mắt bắt dê".

Trong nhiều trò ngoài hành động bằng chân tay còn kèm theo những câu ca "rất dân gian", những câu có vần ghép nối với nhau dễ nhớ, dễ thuộc, đôi khi vô nghĩa nhưng lại là cái cớ tạo nên cuộc chơi. "Thả đĩa ba ba, chớ bắt đàn bà, phải tội đàn ông, cơm trắng như bông, gạo, tiền, như

nước.."Trải chiếu giữa sân mấy đứa trẻ ngồi duỗi chân: "Nu na nu nống, cái trống nằm trong, con ong nằm ngoài, củ khoai chấm mật..." để đến câu cuối vào ai người ấy rút chân lại. Ở một góc sân từng cặp hai đứa nắm tay nhau đứng đưa và đọc vang nhà: "Lộn cầu vòng nước trong nước chảy, có cô mười bảy, có chị mười ba..."

Những trò chơi dân gian ấy mang đậm bản sắc văn hóa làng quê Việt Nam. Giờ đây cùng sự phát triển của tiến bộ khoa học - kỹ thuật, trẻ em có thêm những máy bay, ô-tô, rô-bốt điện tử... nhưng vẫn còn thấy ở các sân trường làng, bên gốc đa sân đình hoặc trên mặt đê lũ trẻ làng quê say mê các trò chơi dân dã. Nó tạo sân chơi lành mạnh giúp các em tránh xa những tệ nạn xã hội đang len lỏi vào mọi ngõ ngách của đời sống. Trò chơi dân gian cần được bảo tồn và phát huy tạo không khí cộng đồng trong sáng trong tâm hồn trẻ thơ.